EBÛ ALİ NECCÂD (Hüseyn bin Abdullah)

Hadîs, usûl ve Hanbelî fıkıh âlimi. Ebû Ali künyesi olup, ismi Hüseyn bin Abdullah'tır. Memleketine nisbetle Bağdadî denildi. Neccâd-i Sagîr lakabı verildi. Daha çok Ebû Ali Neccâd diye tanındı. 360 (m. 971) yılında vefât etti.

Küçük yaşta ilim tahsîline başlayan Ebû Ali Neccâd, Hanbelî mezhebinin büyük âlimlerinden Ebû Hasen. Beşşâr, Ebû Muhammed Berbehârî ve daha birçok âlimden ilim öğrendi. Hadîs, usûl ve Hanbelî fıkıh bilgilerinde imam ve zamanın en

büyük âlimi oldu. Ömrünü dîn-i İslâm’ı öğrenmek ve öğretmek için harcayan Neccâd-i Sagîr, dîni, Peygamber (aleyhisselâm) efendimiz ve Eshâb-ı kiramdan (radıyallahü anhüm) nakledildiği gibi değil de, kendi kafalarına ve menfaatlerine uydurmaya çalışanları, çok kuvvetli delîllerle susturdu. Eshâb-ı kiramın (radıyallahü anhüm) bir kısmını severiz deyip, diğerlerini kötüleyen Râfızîleri kendi delîlleriyle perişan etti. Müslümanları bu fitnecilere karşı uyardı. Onların doğru yoldan sapmamaları için nasihatlerde bulundu. Kıymetli bilgilerini talebelerine öğretti. Pek değerli eserler de yazdı.

Ebû Ali Neccâd hazretlerinin sohbetlerinde bulunup, ilim öğrenmekle şereflenen bahtiyarlardan ba’zıları; Ebû Hafs Bermekî, Ebû Ca’fer (Ebû Hafs) Akberî, Ebü’l-Hasen Cezrî, Abdülazîz Gülâm Zeccâc, Ebû Abdullah bin Hamîd’dir. Yazmış olduğu usûl ve fıkha dair eserlerin adları kaynaklarda verilmemektedir.

Kendisi anlatır: Hocam Ebû Muhammed Berbehârî’den işittim. Zünnûn-ı Mısrî anlattı: “Tahertli (Mısır’da Rüstemîlerin başşehri olmuş bir şehir) bir kimseyi yanımda çok övdüler. Gidip onu buldum. Adama yanaşınca, benden uzaklaşmaya çalıştı. Ben de peşinden şöyle seslendim: “Ey cenab-ı Haktan her istediğine kavuşan insan, sözü uzatmayacağım. Bana bu mertebeye nasıl kavuştuğunu anlat!” Bana döndü ve “Ey genç! Allahü teâlâ, tövbe etmeden önce işlediğim günahlardan dolayı beni cezalandırmakta acele etmedi. Bana mühlet verdi. O’na ibâdet etmeye başlayınca da, bana verdiği ni’metini O’na yöneldiğimde, beni kendine yaklaştırdı ve rızâsına kavuşacak işleri yapmamı nasîb etdi. O’ndan yüz çevirecek olduğum zaman, beni kendisine çağırdı. Durduğum zaman, beni kendisine rağbet ettirdi ve ihsânda bulundu. Bundan daha büyük ikramı kim ümid edebilir?” deyip yanımdan uzaklaştı.

Yine kendisi anlatır. Birgün evime, elinde Kur’ân-ı kerîm bulunan bid’at ehli bir adam geldi. Peygamber efendimizin (aleyhisselâm) mübârek arkadaşlarına dil uzatıyordu. Elindeki Kur’ân-ı kerîmi açtı. Ahzab sûresi otuzüçüncü âyet-i kerîmesinin baş tarafını okuyup, mushafı kapattı. Arkasından da “Aişe (radıyallahü anha), niçin bu âyet-i kerîmede emredildiği gibi evinde oturmayıp da, Cemel hadîsesine karıştı?” diye sordu. Ben de, “O, evinden çıkmadı” dedim. “Nasıl?” diye sordu. “Çünkü o, mü’minlerin annesidir. Evladının bulunduğu her yer onun evidir. O da mü’minlerle beraberdi” dedim. Adam cevap veremeyip evimi terk etti. Hocam İbn-i Beşşâr’a, “Sözün fazlası mı daha zararlıdır, yoksa yemeğin fazlası mı?” diye sordum. “Elbette sözün fazlası daha zararlıdır. Çünkü, fazla yemeğin sıkıntısı çabuk geçer, fazla sözün zararı ise devamlıdır” diye cevap verdi.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu’cem-ül-müellifîn cild-4, sh. 19

2) Tabakât-ı Hanâbile cild-2, sh. 140

3) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 36